

VOLITEV NOVEGA PREDSEDNIKA

Resnejši italijansi dnevni tisk izraža razočaranje in tudi bojazen spričo ponižujočega in nevrednega spektakla, ki ga nudijo parlamentarne skupine političnih strank pri neuspelih glasovanjih o kandidatih za novega predsednika republike. Že skoraj teden dni traja ta spektakel: pri nobenem glasovanju ne dobi noben kandidat večine, kar pomeni, da so si popolnoma navzkriž tako glede kandidata kot glede svojih namenov. In bojazen, ki jo izražajo spričo tega dnevniki, je upravičena, ker to slabo obeta za prihodnost. Vsaka stranka hoče prodreti s svojim lastnim kandidatom, kar pomeni, da gre vsem samo za prestiž. Zato nobena noče glasovati za kandidata kake druge stranke.

Seveda bo moralo priti prej ali slej do nekega dogovora med njimi, toda bati se je, da to spet ne bo iskren sporazum, ampak samo nekaka kravja kupčija. »Volili bomo vašega kandidata, če nam boste dali to in to.« Torej izsiljevanje. In kakšen ugled naj ima predsednik, ki bo izvoljen s takim barantanjem in izsiljevanjem? Moral bi biti izredno močna in inteligentna osebnost, da bi premagal komplekse, ki mu jih bo to povzročilo, se iztrgal političnim vplivom in pogojevanjem ter se povzpел do res objektivne in čisto nadstrankarske vizije italijanske stvarnosti ter bil sposoben premišljenih in neodvisnih odločitev. Vprašanje pa je, če lahko iz takega barantanja, medsebojnega zafkravanja, pogojevanja in izsiljevanja res izide tak močan in neodvisen predsednik, kakršnega pa bi Italija danes bridko potrebovala. Izkušnje žal dokazujejo, da si ni obetati nič dobrega. Že Leone je bil rezultat take brezobzirne igre strank.

Slaboten predsednik, ki bi bil pod vplivom te ali one stranke — ali pa bi se bal, da bi ga obtožili, da je pod vplivom kakšne stranke — bi lahko še bolj sprostil negativne rušilne sile, ki danes izpodkopujejo italijansko demokracijo, čeprav se delajo, kakor da jim gre samo za njeno usodo. Bati pa se je, da se vodstva strank in parlamentarci »veliki volivci« te nevarnosti ne zavedajo in da naravnost neodgovorno uživajo v svoji trenutni vlogi, ki jo televizija od blizu spremlja in preko nje ves italijanski narod. Počutijo se kot na odru, zavedajoč se, da so vse oči uprte vanje in v žaro, v katero mečejo svoje listke. Toda kaj, če bo igra le predolgo trajala? Ali če se bo slabo končala?

Volitev predsednika pa je ena od zadnjih možnosti za rešitev pred hujšim, katero usoda še nudi Italiji. Upajmo, da je bo znala izkoristiti, da bo s tem vrnjen ugled demokraciji, njen ugled pa je tudi njena moč.

IZIDI VOLITEV v TRSTU SVARILo in OPOZORILo

Izidi deželnih in občinskih volitev v Trstu so še vedno v središču pozornosti tako slovenske kot italijanske javnosti in tudi marsikaterega tujega lista. Prodorni uspeh, ki ga je na teh volitvah dosegla tako imenovana »Lista za Trst«, nudi namreč snov za razmišljanje ne samo italijanskim tradicionalnim političnim strankam, ki so vse, v večji ali manjši meri, doživele poraz, temveč tudi širši mednarodni javnosti, ki se je za vprašanje Trsta dejansko nehala zanimati po podpisu londonskega sporazuma leta 1954, ko je Trst ponovno prišel pod italijansko upravo.

Mednarodna javnost se predvsem sprašuje, kako je mogoče, da so prav tisti tržaški Italijani, ki so se po drugi svetovni vojni s tolikšno vnemo zavzemali za italijansko rešitev tržaškega vprašanja, zdaj obrnili hrbet italijanskim vsedržavnim strankam in izrekli nezaupnico Rimu ter s tem dejansko tudi Italiji. Kdor pobliže pozna miselnost glavnih pobudnikov in voditeljev »Liste za Trst«, ta ve, da izvajanja ter sklepanja tujega tiska niso točna, kar pa prav v ničemer ne spreminja dejstva, da je mednarodna javnost za sedaj tolmčila uspeh »Liste za Trst« kot dokaz nekakšne separatistične težnje lepega števila tržaških italijanskih volivcev.

Nočejo se sprijazniti

V resnici je politično bistvo tega novopečenega gibanja povsem drugačno. Za njegovo ustanovitev so namreč dali pobudo ljudje in krogi, ki se niso hoteli in se nočejo sprijazniti z dejstvom, da sta Italija in Jugoslavija z osimsko pogodbo dokončno uredili vpraša-

nje državne meje, s čimer se je italijanska stran dokončno odpovedala svojim ozemelskim pretenzijam v Istri, jugoslovanska stran pa svojim pretenzijam na Tržaškem. Šlo je, kot tudi najbolj preprost človek razume, za edino pametno in razumno rešitev, ki ni samo v skladu s podobo Evrope, kakršna je nastala ob koncu druge svetovne vojne, temveč tudi v skladu z duhom in črko sklepne listine, ki so jo bili odobrili pred tremi leti v Helsinkih na konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi.

Nerazčiščeni odnosi

Glavni pobudniki in organizatorji »Liste za Trst« so takoj po podpisu osimske pogodbe javno izjavili, da je ta pogodba bila za Italijo nepotrebna, da pomeni kapitulacijo, češ da bi lahko še dalje ostal pri življenju londonski sporazum, ki je po njihovem dovoljeval možnost drugačne rešitve ozemelske pripadnosti bivše cone B neuresničenega Svobodnega tržaškega ozemlja. To je torej bil glavni razlog, zaradi katerega so v Trstu ljudje tako z leve kot z desnice kmalu našli skupen imenovalac in priklicali k življenju novo politično gibanje. Vse kaže, da so tradicionalne italijanske stranke v Trstu, bodisi iz pomanjkanja politične intuicije bodisi iz oportunizma, podcenjevale ta moment, kar se jim je na zadnjih volitvah bridko maščevalo. Veliko odgovornost pa imajo tudi rimske osrednje oblasti, ki so se tudi po podpisu londonske pogodbe ravnale tako, da so številni istrski prebivalci dolga leta gojili upanje na povratek v rojstne kraje.

(Dalje na 2. strani)

Važen dokument goriških duhovnikov

Prejšnji teden je bil v Gorici zbor duhovnikov goriške nadškofije, na katerem je bila sprejeta važna resolucija o potrebi formalnega priznanja manjšinskih pravic. Nadškof Cocolin, ki je poročal o zelo važnih trenutkih iz življenja Cerkve, je v svojem govoru omenil tudi vprašanje narodnostnih pravic in potrebo po enakopravnem in celovitem razvoju slovenske narodne skupnosti. Eno izmed važnih vprašanj je tudi institucionalizacija funkcije škofijskega vikarja, ki bo odgovoren za slovenska vprašanja. Na to mesto bo verjetno poklican dr. Oskar Simčič. Resolucija poudarja, da morajo v skupnosti vsi uživati enake pravice in zato tudi Slovenci, saj je njihova zasluga, da

se v naši družbi sliši glas tudi slovenske manjšine, katera se mora uveljaviti in postati enakovredna italijanski. Z reformo kurije se daje priznanje slovenski narodni skupnosti in se s tem priznavajo tudi navzočnost, jezik in vloga naše manjšine v škofiji. Resolucija poziva tudi civilno oblast, naj ustvari pogoje za celovit napredek slovenske narodnostne skupnosti na Goriškem.

Menimo, da je ta resolucija zelo važna, saj verjetno prvič lahko opazimo, da tudi v cerkvenih krogih prihajajo do izraza vedno večja prizadevanja za priznavanje naših pravic in da se tudi formalno skušajo ustvarjati boljši pogoji za bodočnost naše narodne skupnosti.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 9. julija, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 10.30 Obiščemo Jezero; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Bogdanova zmaga (Lojzka Lombar); 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Samo nekaj besed; 13.20 Poslušajmo sport; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 10. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Lahka glasba; 9.30 Tone Penko: Zivalstvo Jadranskega morja; 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.45 Gugalnica; 11.00 Naš gorski svet (Peter Suhadolc); 11.30 Poročila; 11.35 Plošča dneva; 12.00 Poslušali boste; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 13.35 Melodije; 14.00 Novice; 14.10 Spoznavajmo gobe (Milko Čebulec); 14.20 Koncerti »Live«; 15.30 Poročila; 15.35 Uspešnice (Barbara Lapornik); 16.30 Jazz; 17.00 Poročila; 17.05 Orkester Glasbene matice, vodi Oskar Kjuder; 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Operne glasbe; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 11. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro, (vmes 7.45 cca): Poletna beleznica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Veliki orkestri; 9.30 Vinko Beličič: Prelistavanje poldavnine; 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.45 Gugalnica; 11.00 »San Michele«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 13.35 Melodije; 14.00 Novice; 14.10 Alojz Rebula - Zora Tavčar: »V Sibilinem vetru« (1); 14.50 Glasba; 15.30 Poročila; 15.35 Napotki za dobro diskoteko; 16.30 Otroci, ali veste, da...; 17.00 Poročila; 17.05 150. obletnica Schubertove smrti (Magda Bizjak); 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Zgodovina slovenskega gledališča; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 12. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro, (vmes 7.45 cca): Poletna beleznica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Folklor; 9.30 Roža mogota (Irena Žerjal); 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.45 Gugalnica; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Najboljše zdravilo: smeh; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 13.35 Melodije; 14.00 Novice; 14.10 »V sibilinem vetru«; 14.50 Prijeten popoldan z vami (Majda Košuta); 15.30 Poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Poročila; 17.05 Simfonični orkester iz Milana; 17.25 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 »Los desperados in njihova republika« (Aleksander Marodič); 18.25 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 13. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro, (vmes Poletna beleznica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Včeraj in danes; 9.30 Govorimo o manjšinah (Ivo Jevnikar); 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.45 Gugalnica; 11.00 »San Michele«; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 »Primorska poje«; 13.30 Melodije; 14.00 Novice; 14.10 »V Sibilinem vetru«; 14.50 Mladi in glasba; 15.30 Poročila; 15.35 Plošče; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Poročila; 17.05 Čajkovski: Italijanski capriccio; 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Slovenska politična in socialna misel; 18.25 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 14. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro, (vmes Poletna beleznica; 8.05 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 »Primorska poje«; 13.30 Melodije; 14.00 Novice; 14.10 »V Sibilinem vetru«; 14.50 Resno; 15.30 Poročila; 15.35 Izbor novih plošč; 16.30 Na počitnicah; 17.00 Poročila; 17.05 300-letnica Vivaldijevega rojstva; 17.30 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Filmska umetnost; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 15. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro, (vmes Poletna beleznica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Iz vseh koncev sveta; 9.30 Naš horoskop; 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Opera: »Rigoletto«; 11.30 Poročila; 11.25 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zbor »Valentin Vodnik« iz Doline; 13.35 Melodije; 14.00 Novice; 14.10 »V Sibilinem vetru«; 14.55 Kje so tiste stezice (Rosana Purger); 15.30 Poročila; 15.35 Glasba; 16.30 Mojstri jazz; 17.00 Poročila; 17.05 Slavnosti orkestri; 18.00 Poročila; 18.05 »Nastanek Gropade« (Aleksander Mužina); 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izidi volitev v Trstu svarilo in opozorilo

(nadaljevanje s 1. strani)

Drug razlog za ustanovitev gibanja okrog »Liste za Trst« je treba poiskati v sami miselnosti, ki je značilna za večji del tržaških Italijanov, pa naj pripadajo temu ali onemu sloju, naj bodo napredni ali reakcionarni, bogati ali revni. Gre namreč za v bistvu še vedno nerazčiščene odnose med Italijani in Slovenci v Trstu, kar je posledica zgodovinske obremenjenosti in zavestnega ali nezavestnega nerazumevanja zgodovinskega razvoja od konca prejšnjega stoletja do današnjih dni. Mnogi Italijani v Trstu kratkoma nočejo svojim slovenskim someščanom priznavati popolne enakopravnosti, kar najbolj zgovorno priča dejstvo, da Italijani v ogromni večini ne razumejo slovenskega jezika in se vrh tega prav nič ne trudijo, da bi se ga naučili. Znanje jezika ljudi, s katerimi imaš dnevno stike, pa je prvi pogoj za medsebojno spoštovanje in razumevanje, skratka za priznavanje enakopravnosti.

Uspeh »Liste za Trst« na deželnih in občinskih volitvah v Trstu pomeni seveda tudi nezaupnico tradicionalnim italijanskim strankam, a pomeni predvsem manifestacijo določene miselnosti in zlasti natančno določene politične volje, od česar si na daljši rok ne morejo ničesar dobrega obetati ne odnosi med obema sosednjima državama in še manj slovenska narodnostna skupnost v Italiji.

Demagoški program

Res je, da se je to gibanje predstavilo italijanski tržaški javnosti s programom, ki je silno vabljljiv, saj se zavzema za ustanovitev integralne proste cone, v okviru katere bi se znatno zmanjšali življenjski stroški, za avtonomijo tržaške pokrajine v okviru dežele Furlanije - Julijske krajine in za zaščito tržaškega Krasa pred industrializacijo, ki jo predvidevajo osimski sporazumi. Že na prvi pogled je jasno, da je prva točka tega programa povsem demagoška, saj je znano, da na ustanovitev integralne proste cone ne bo nikdar pristala Evropska gospodarska skupnost, ne glede na dvomljive rezultate takšnega režima samega. Avtonomija tržaške pokrajine pa bi med drugim dokončno in z zakonom sankcionirala razdelitev slovenske narodne manjšine na dva dela, kar je v kričečem nasprotju s temeljnimi prizadevanji celotne manjšine, ki poudarja svojo enotnost in zato tudi zahteva enako ravnanje ter enako zaščito ne glede na pokrajino, v kateri živijo njeni pripadniki. Kar zadeva zaščito Krasa, je zares sumljiva tolikšna vnema novepečenega gibanja, ko vemo, kako

so isti ljudje še pred kratkim zagovarjali in se zavzemali za namestitvev industrijskih podjetij na znatno večjem ozemlju, kot ga predvidevajo osimski dogovori, in kako ti ljudje niso niti s prstom mignili, ko so se po vojni prav na Krasu gradila proti vsaki urbanistični logiki številna naselja in tako izmaličila njegovo podobo. Toda tedaj je bilo za nekatere treba poskrbeti za »nacionalno sanacijo« kraškega področja, za druge pa razbiti »slovansko - komunistični obroč« okrog Trsta. Posledica je bila, da se ni nihče zgražal nad takšnim početjem. Tudi nihče ni zbiral podpisov, da se preneha takšna politika.

Zakaj zaskrbljenost

Jasno je, da moramo biti kot Slovenci in demokrati resno zaskrbljeni nad uspehom »Liste za Trst« in tudi nad uspehom Panellovih radikalcev na zadnjih volitvah, kajti ne smemo pozabiti, da predstavljata obe listi skupno z misovsko kakih 40 odstotkov celotnega tržaškega volilnega zbora, kar je vsekakor slabo spričevalo za demokratično zrelost Trsta. Slovenci smo toliko bolj zaskrbljeni, kajti vsa tri gibanja soglasno zahtevajo revizijo osimske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, kar bi med drugim imelo za posledico, da se ne bi izvedla tista njena določila, ki predvidevajo zaščito naših najosnovnejših pravic, s čimer bi bila naša manjšina naravnost življenjsko ogrožena.

Naloga vseh italijanskih demokratičnih strank in zlasti Slovencev je, da pred domačo in mednarodno javnostjo razkrinkajo pravo politično bistvo tako imenovane »Liste za Trst«, da javnost stalno svarijo pred gibanjem, ki je zelo podobno koroškemu Heimatdienstu, se pravi nemški nacionalistični organizaciji, ki na žalost pogojuje tako vladajočo avstrijsko socialistično stranko kot avstrijsko ljudsko stranko, ki je v opoziciji. To ima za posledico, da slovenska manjšina na Koroškem še vedno ne uživa tistih pravic, ki jih predvideva avstrijska državna pogodba, in da se zaostrujejo odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo, od česar ne more na daljši rok nihče imeti koristi, temveč le škodo.

Izidi deželnih in občinskih volitev v Trstu pa imajo vsaj to »zaslugo«, da so pokazali pravi obraz tega mesta ob meji, ki so ga mnogi, zlasti zadnja leta, skušali skrivati, kar je bila morda pretveza, da se niso začeli reševati njegovi stari problemi in da se niso pričele postopno odpravljati tiste napake, ki so že toliko gorja povzročile vsemu prebivalstvu in zlasti njegovemu slovenskemu delu. Zadnje volitve so torej opozorilo in svarilo, da je treba odločno ubrati novo pot tudi in zlasti v Trstu.

MANJ RAZPOROK V ZDA

Ameriški tisk in radiotelevizija opozarjata na nekatere čudne in težko razumljive sociološke pojave v ameriški družbi. Poleg odseljevanja belcev iz mest, ki zadobivajo zato vse bolj črnski značaj, in močnega naraščanja števila nezakonskih otrok pri črnskem, pa tudi pri belem prebivalstvu, vzbujata pozornost predvsem manjši vpis na univerze in padanje števila razporok.

Sociologi si razlagajo ta zadnji pojav s tem, da se niža tudi število porok, ker gredo mnogi mladi živeti skupaj, ne da bi se poročili. Nočejo se vezati iz tega ali onega vzroka, največ morda iz strahu pred brezposelnostjo in pred hudimi ekonomskimi bremenami, ki jih nalaga urejeno družinsko življenje, z nakupom dragega stanovanja in drugega. So pa tudi taki (Dalje na 4. strani)

PROSTOR MLADIH

Katarina Čuk

NEKA USODA

Zunaj je topel spomladanski dan, sončni žarki pa še niso tako močni, da bi prodrli tudi v mojo sobo in me rešili moreče samote. Neskončno sam sem. Izgubljen sem v kupih knjig, toda niti te mi niso v tem trenutku dobrodošle. Prevelika je razlika med pomladjo in mojo sobo. Tudi jaz bi rad šel ven, v naravo, užival bi jo, hodil po visoki travi, plezal bi po drevesih ali nabiral cvetice za Suzano in...

Toda to so le moje želje. To so lepe sanje mladega hromega človeka.

Pravzaprav nisem tako odrezan od sveta, toda zavest, da si sam pri premikanju ne morem pomagati, me tlači in žalosti. Oče in mama si prizadevata, da bi se počutil najugodnejše, najbolj pa se z mano ukvarja Suzana. Suzana ni moja sestra, čeprav živi v naši hiši že skoraj od svojega rojstva. Starši so sprva upali, da ozdravim, toda ko so bili vsi zdravniški posegi zaman, so se odločili, da posvojijo Suzano.

Spominjam se, kako jo je mama prinesla v mojo sobo v plenicih. Samo njen obrazek je molel iz njih. Tako lepe oči je imela! Že takrat sem jo vzljubil.

Ko se svoje bolezni še nisem zavedal, mi je bilo lažje igrati se z njo, sedaj pa me njena navzočnost vznemirja, čeprav si obenem želim, da bi bila vedno ob meni. Premnogokrat mi je bila ona edina tolažba.

Kadar ima čas, mi dela družbo. Pripoveduje mi zanimive reči, natančno mi poroča o raznih dogodkih in me seznanja s svetom, ki jo obdaja. Dogodke mi prikazuje tako slikovito, kot bi se pred mano vrtel filmski trak. Vem, da se večkrat odreče učenju in mi dela družbo. Prav ona mi prinaša knjige in priznati si moram, da imenitno izbira.

Ko bi bil zdrav, bi sedaj plezal na češnjo ter ji nabral polno košaro rdečih sadežev. Suzani so češnje zelo všeč. Na žalost pa mi jih ona prinaša. Tudi danes mi jih je, zvrhano košarico. Še tople so od pripekajočega sonca. Temnordeče so, kot kri. Letos jih prvič jem.

Suzana me samo gleda in zdi se mi, da bi ji moral nekaj reči, toda nič pametnega mi ne pride na misel.

»Danes gremo na ohcet,« mi reče in zdi se mi, da bi moral nekaj reči, toda nič pametnega mi ne pride na misel.

»Upam, da se nisi primislil in da pojdeš tudi ti!«

Dolgo sem že premišljeval o tem, nazadnje pa sem prišel do zaključka, da bi bilo najbolje, da ostanem doma. Kaj bi še jaz med tolikimi ljudmi! Samo v napotje bi jim bil. Ne prenesem sočutnih pogledov in nerodno mi je, ko je okoli mene preveč ljudi.

»Premislil sem se, ostal bom doma.«

Plamen v njenih očeh ugasne. Razočaral sem jo. Zaradi Suzane bi šel. Mogoče bi me celo pregovorila, toda Suzana molči. Ne, saj je bolje, da ostanem doma. Češnje v košarici je vedno manj in ko požiram njihovo medeno-sladko meso, me stisne v grlu in bi najraje zajokal. Kdo ve, ali bi me Suzana razumela!

Češnje ni več, v ustih pa mi je ostal grenak okus, pomešan z razočaranjem.

Suzana odide, jaz pa se ozrem po njeni ljubki postavi. Bom imel kdaj toliko poguma, da ji razodnem svojo ljubezen? Bojim se, da bi me Suzana zavrnila, kar bi bilo najhuje. Potem bi bilo mučno za oba, kajti brat in sestra sva in drug drugemu bi se ne mogla izo-

gniti. Bolje je, da molčim. Mene, ki sem trpljenja vajen, to ne bo prizadelo. Toda, saj ne bom več tako dolgo v tej hiši! Kmalu se vrnem v zavod.

Saj! Kaj bi tukaj počel?! Vsem sem le v napoto. Mogoče bom tam celo pozabil na svojo Suzano! Ne, Suzana je storila preveč dobrega, da bi jo pozabil. Toda mogoče to sploh ni ljubezen, ampak spoštovanje in hvaležnost. Dvom se mi je vselil v srce in skoraj bi bil vesel, da ta prevlada.

Dejstvo, da je Suzana prijazna z mano, še ne pomeni nič, saj je moja sestra. Preblizu sva si, da bi iz najinih src zraslo kaj več kot brat-ska ljubezen.

Posteljo imam postavljeno tako, da lahko gledam skozi okno. Včasih po ure in ure strmim na cesto. Marsikaj opazim. Najraje gledam mlade moje starosti, kako se z motornimi vozili podijo gor in dol po cesti. Prav gotovo ne vedo, da jih opazujem. Malokdo me pozna, jaz pa poznam skoraj vse, nekatere po imenu, za druge pa si imena izmislim.

Rad gledam naš vrt in rastline, ki rastejo na njem. Tudi drevo je tam. Zdi se mi, da jaz poznam njegovo življenje najbolje. Od takrat, ko je bilo odeto v belo tančico cvetja, do njegovega počitka v pozni jeseni. Vmes pa je še mnogo postaj. Ko mu odpade belo cvetje, se ogrne v svetlozelen plašč in iz dneva v dan bolj temni. Istočasno se razvijajo tudi sadeži in sredi maja Suzana spleza na drevo in natrga polno košaro češenj. Tiste pa, najlepše, na samem vrhu, kamor ne more niti drobna Suzana, pojedjo vrabci in kosi. Tudi to je lepo gledati. Kako spretno se držijo! Nato pride jesen. Odpadati začnejo prvi listi. Rumenkastordeči so in nič več prožni, ampak hrapavi in suhi. Nazadnje ostanejo veje gole in drevo se spravi k počitku.

Tudi jaz zaprem oči.

Tako potekajo moji dnevi in tudi sedaj se že temni.

Suzana mi prinese večerjo. Vsakokrat se spomnim, kako mi jo je prvič pripravila. Mama mi je naročila, naj ocvre ribe. Ker je slučajno zmanjkalo bele moke, jih je, preden jih je cvrla, povaljala v koruzni moki. Prinesla

jih je zvrhan krožnik in me je samo gledala, kako sem se mučil, da bi zaužil vsaj eno ribo. Ribe pa so bile neužitne in pri vsej dobri volji nisem mogel požreti niti grizljaja, zato sem večerjo odklonil.

»Se vidi, da nisi lačen,« je rekla in skomignila z rameni. Prav gotovo ni opazila, kaj je bilo v njeni večerji narobe.

Pozneje sem slišal, kako jo je mama ozmerjala. Toda to se je zgodilo že zdavnaj in sedaj je Suzana spet tu, da mi postreže.

Kolikokrat je večerjo že prinesla in kolikokrat jo bo še?

Mama, oče in Suzana so se začeli pripravljati. Bratranec se poročil zvečer v majhni kapelici na griču. Skoraj mu zavidam...

»Kako mi pristaja?« prifrči Suzana v mojo sobo. Pogledam jo. Res je lepa. Moja Suzana.

Suzana me je še enkrat pozdravila; sedaj so že odšli.

Iz srca vam želim veselo zabavo, posebno pa tebi, Suzana!

—o—

REPUBLIKANCI V ŠPANJI OBHAJAJO BITKO

Za novo, »po Francovo« obdobje v Španiji je značilno, da bodo bivši republikanski bojevniki, ki so preživeli Francovo zmago in dolgo dobo njegove diktature, letos javno obhajali 40-letnico slovite bitke ob reki Ebro. Proslava bo 14. avgusta na kraju, kjer so bili najhujši boji in ki se imenuje »Cuatrocaminos«, blizu mesteca Villalba de los Arcos. Tam se bodo zbrale delegacije bivših republikanskih bojevnikov iz vseh krajev in vsak udeleženec bo položil cvetico na zemljo, kjer je bilo prelite največ krvi. Zgodovinarji presojujejo bitko ob reki Ebro kot odločilno za izid španske državljanske vojne.

Ta proslava pa bo tudi nov dokaz trdnosti današnje španske demokracije in tudi pomirjenja med nekdanjimi političnimi in nazorskimi nasprotniki, ki niso več ujeti v nekdanje ideologije in fanatizme.

—o—

Predsednik Carter bo prišel sredi tega meseca na uradni obisk v Zahodno Nemčijo. Obisk bo trajal 14. in 15. julija. Napravil bo tudi kratek obisk v Zahodnem Berlinu. 16. in 17. t. m. pa se bo udeležil v Bonnu zahodnega vrhunjskega sestanka o gospodarstvu. S Carterjem bo prispelo v Bonn 240 ameriških častnikov.

Upadanje števila katoliških duhovnikov v ZDA

Vodstvo katoliške Cerkve v Združenih državah je naznanilo, da je naraslo število katoličanov na 49 milijonov 800.000. Katoličani znašajo zdaj 23 odstotkov vsega prebivalstva Združenih držav. Zadnje leto je naraslo število katoličanov za več kot pol milijona. Njihovo število sicer še vedno narašča, vendar počasneje kot prej. Manjša se število prestopov h katoliški veri. Lani je bilo takih spreobrnitev 78.598, 1.029 manj kot leto prej in 32 tisoč 119 manj kot pred desetimi leti. Duhovnikov je 58.485, t. j. 1.318 manj kot pred desetimi leti.

O upadanju števila duhovnikov v zadnjem desetletju zaradi manjšega števila novomašnikov in zlasti zaradi tega, ker marsikak duhovnik pusti svoj poklic in se celo poroči ter

se oprime kakega drugega poklica, poročajo skoro iz vseh katoliških ali delno katoliških dežel. V versko mešanih in protestantskih državah opazajo tudi manjšanje števila prestopov v katoliško vero. Za to je gotovo več vzrokov, toda vendarle bi se bilo treba vprašati, ali ni to v zvezi tudi z zadnjim koncilom? Ali pokoncilsko izpolnjevanje vere zahteva več od vernikov in duhovnikov kot prej in jih morda postavlja pred preveč težke naloge? Ali pa zahteva od njih manj in jim nudi premalo, jih dolgočasi in uspava?

Zdi se, da se bliža čas, ko se bo končno treba odkrito lotiti teh vprašanj, ki se jih zdaj specializirane verske revije in listi še nekako izogibajo, v upanju, da je kriza, ki se kaže, samo prehodna, »pokoncilska«.

Slovenska skupnost v Trstu je proti komisarskim upravam

V ponedeljek, 3. julija, se je sestalo tržaško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti; seja je bila v celoti namenjena prvi oceni občinskih volitev in volitev v okrožne svete, obenem pa tudi oceni izida deželnih volitev predvsem v tržaškem volilnem okrožju. V tiskovnem poročilu, ki so ga izdali ob koncu seje, je med drugim poudarjeno, da je Slovenska skupnost pri teh volitvah v celoti dosegla cilje, ki si jih je zastavila. Še zlasti je bilo poudarjeno dejstvo, da je stranka zastopana kar v petih rajonskih svetih, in to prav v tistih, kjer so vprašanja v zvezi s slovensko manjšino najbolj pereča. »Prav rajonski sveti — je med drugim rečeno v poročilu — predstavljajo pomembno demokratično pridobitev za Trst in za Slovence v tržaški občini ter zato obžalujemo dejstvo, da v štirih svetih ni nobenega slovenskega svetovaleca.« Slovenska skupnost še poudarja, da se bo zavzela za to, da bodo začeli rajonski sveti čimprej delovati in da bodo tako uresničili upravičena pričakovanja prebivalstva.

V zvezi s stanjem na tržaški občini in na pokrajini, kjer po odstopu levčarske uprave,

Končno pa je v poročilu Slovenske skupnosti rečeno: »V tem trenutku je potrebna čimširša enotnost demokratičnih sil, da se uresničijo zahteve vseh Slovencev v Italiji, ki so tudi zahteve Slovenske skupnosti; ti volilni rezultati ne smejo biti izgovor za zaviranje postopka za čimprejšnjo odobritev zakona za globalno zaščito Slovencev v Italiji,« se zaključuje tiskovno poročilo Slovenske skupnosti.

ZA DOSEGO IZKAZNICE ZA NAKUP SREDSTEV PROTI ŠKODLJIVCEM

Prvo sredo vsak mesec se sprejemajo na sedežu pokrajinskega inšpektorata za poljedelstvo v ulici Milano 19 v Trstu interesi za nakaznice za nakup in uporabo sredstev prve in druge stopnje proti škodljivcem v poljedelstvu, v skladu z zakonom z dne 3. avgusta 1968 št. 1255. Pogovor z interesi je predpisan tako za novo izkaznico kot za podaljšanje zapadle izkaznice. Za novo izkaznico je potrebna fotografija v formatu kot za osebno izkaznico. Zainteresiranci naj predhodno telefonirajo inšpektoratu preko centralne številke deželne uprave 73-55.

Zadovoljiva sezona Stalnega slovenskega gledališča v Trstu

Stalno slovensko gledališče v Trstu je objavilo ob koncu sezone podatke o predstavah in obisku v sezoni 1977-78. V šapilografiranem poročilu je povedano med drugim:

Z ozirom na število predstav in obiskovalcev so rezultati zelo zadovoljivi, saj je bilo v celoti uprizorjenih 192 predstav, ki si jih je ogledalo skupno 54.718 obiskovalcev. Gledališče je bilo s svojimi predstavami prisotno v vseh treh pokrajinah, kjer živi naša narodnostna skupnost, pri čemer je treba še zlasti poudariti pomembnost nastopa v Čedadu z »Bunkerjem« Alviria Negra v beneškem narečju in predstavi »Veronike Deseniške« v Krminu. Gledališče je tudi v celoti izvedlo svoj program tudi v novem Prešernovem gledališču v Boljuncu, ki s svojim delovanjem predstavlja pomembno postojanko kulturnega življenja v dolinski občini. Predstave na Goriškem, zlasti še abonmajski program v gledališču Verdi, so pritegnile preko 9.000 obiskovalcev, kar postavlja naše gledališče med odlične dejavnike bogatega kulturnega življenja Gorice in okolice.

Kar zadeva predstave v Kulturnem domu v Trstu, si jih je povprečno ogledalo nad 300 obiskovalcev na predstavo. To je že visoko povprečje, ki dokazuje izredno navezanost našega občinstva na svoje gledališče.

Upravni svet je že izdelal načrt za prihodnjo sezono, katere začetek je predviden 6. oktobra s

premiero drame Miroslava Krleža »Leda« v počastitev 85-letnice rojstva tega velikega hrvaškega dramatika.

Repertoar za sezono 1978-79 predvideva šest novih odrskih postavitev, od katerih štiri v abonmajskem programu, eno v okviru programa za ljudski oder in eno mladinsko delo. Abonmajski program bo izpopolnjen z gostovanji iz Jugoslavije. Poleg »Lede« bo v abonmaju še predstava dela Bertolta Brechta »Mati Korajža in njeni sinovi«, satirična komedija Mihaila Bulgakova »Ivan Vasiljevič« in ljudska komedija Carla Goldonija »Nergač« (Sior Toderò Brontolon). Poseben mik repertoarja predstavlja gotovo uprizoritev drame v domačem narečju »Neurje« kontovelskega rojaka Lojzeta Cijaka. Za otroke bo v novi odrski postavitvi uprizorjeno delo Erika Vosa »Plešoči osliček«.

—o—

MANJ RAZPOROK V ZDA (dalje z 2. strani)

sociologi, ki pojasnjujejo padanje števila ločitev prav s tem, da je danes manj brezposelnosti. Tako je manj stiske za denar v družinah in mladi pari se manj prepirajo. Tretji meni, da je temu vzrok večja spolna izkušnost mladih že pred zakonom. Dejstvo je, da točneга vzroka nihče ne ve, kot je to navadno pri vseh družbenih pojavih.

SLOVENSKA SKUPNOST sekcija Devin - Nabrežina

PRIREDI

v soboto, 8. in v nedeljo, 9. julija
na igrišču Sokola v Nabrežini

Naš praznik

OB 30. OBLETNICI PRVEGA POVOJNEGA
SLOVENSKEGA TABORA V MAVHINJAH

SPORED:

Sobota, 8. julija:

- ob 19. uri: otvoritev z odprtjem kioskov
- ob 20. uri: koncert godbe na pihala iz Slovenskih Konjic
- od 21. ure do 1. po polnoči ples ob zvokih narodnozabavnega ansambla iz Slovenskih Konjic

Nedelja, 9. julija:

- ob 19. uri: odprtje kioskov, nastop godbe na pihala iz Slovenskih Konjic
- ob 20. uri: koncert moškega pevskega zbora iz Divače
- ob 21. uri: slavnostni govor dr. Draga Štoke, deželnega tajnika SSK, sledi ples - igra ansambl Taimis
- ob 1. uri po polnoči zaključek našega praznika

Vabljeni vsi SLOVENCII!

Z domačim vinom bomo namakali domači prigrizek.

vlada dejanska kriza, Slovenska skupnost poudarja odločno nasprotovanje komisarskim upravam in zavzetost, da se čim prej sestavijo take uprave, ki bodo v najboljši meri ustrezale zahtevam in potrebam vsega prebivalstva. Ob oceni izida volitev pa je tudi poudarjena zaskrbljenost nad težnjami k vključevanju v neslovenske stranke, in nujnost samostojnega nastopa manjšine na politični ravni.

Izjava Slovenske skupnosti v občini Dolina

V sredo, 28. t. m. se je sestala sekcija SSK za občino Dolino in analizirala izide deželnih volitev v dolinski občini. Sekcija SSK z zadovoljstvom sprejema dejstvo o vidnem porastu glasov Slovenske skupnosti, ki je bila tako nagrajena od volivcev za jasna in narodnostno upravičena stališča napram splošni krajevni politiki, ki jo vodijo večinske italijanske stranke.

Glede na novo »gibanje«, ki se je pojavilo tudi v naši občini in predvsem na najbolj narodno ogroženem področju pri Domju, ugotavlja sekcija SSK, da je to sad nezadostnega odpora proti asimilacijski politiki večinskih strank, sad, ki se je danes pokazal v vsej svoji luči.

Sekcija SSK za občino Dolino opozarja vso javnost na nevarnost, ki jo predstavlja za naš življenj Lista za Trst, ter opominja krajevne

upravitelje, ki vodijo dolinsko občino, naj se enkrat za vselej otresejo čuta manjvrednosti ter stopijo v enotni boj proti asimilacijski politiki.

Sekcija SSK se nadalje zahvaljuje vsem članom, somišljenikom in volivcem, ki so pripomogli k tako vidnemu uspehu SSK v času, ko so ostale stranke nazadovale.

Sekcija SSK je sklenila nadalje, da bo sklicala v prvi polovici prihodnjega meseca svoj redni občni zbor.

—o—

PRISRČNA VOŠČILA

V nedeljo sta se poročila v cervi na Repentabru Majda Artač in Fabij Šturman. Prijatelji in znanci jima prisrčno čestitajo ter jima želijo veliko, veliko sreče v zakonu.

Tem voščilom se pridružuje Novi list.

Izreden uspeh Slovenske skupnosti na Goriškem

»Tako pomembna uveljavitev naše stranke na zadnjih volitvah je dokaz, da se goriški Slovenci strinjajo s politiko Slovenske skupnosti, ker so s svojim glasom pripomogli, da bo slovenska stranka odločilno lahko prispevala k rešitvi problemov celotne narodne skupnosti na Goriškem in v deželi,« je takoj po volitvah dejal Marjan Terpin, pokrajinski tajnik goriške Slovenske skupnosti.

Izidi letošnjih volitev tudi s številkami potrjujejo te besede. Še nikoli se ni zgodilo, da bi SSK zabeležila tako visokega števila glasov, saj je v goriški pokrajini volilo za slovensko listo 3253 volivcev. Če to število primerjamo s prejšnjimi pokrajinskimi in z letošnjimi deželnimi volitvami, ugotovimo, da je pridobila približno 300 glasov, ki so bili odločilni za to, da si je Slovenska skupnost zagotovila svoj sedež v pokrajinskem svetu. Med ostalimi slovenskimi kandidati sta bila izvoljena še komunista Bratina in Spacal. Slovensko skupnost bo predstavljala nosilka liste in bivša pokrajinska odbornica Marija Ferletič. Slovenska skupnost je tudi za deželne volitve zbrala veliko število glasov (2954), kar je bilo v podporo nosilcu liste Dragu Štoki, da je bil ponovno izvoljen v deželni svet. Skratka, uspeh SSK na Goriškem je bil popoln. Zastavljeni cilj je bil dosežen in to je v političnem življenju vsekakor najvažnejše. Neizvolitev obeh nosilcev bi bila velika izguba za Goriške Slovence.

Ob tem se nam ponujajo nekatere ugotovitve. Reorganizacija stranke, stalni stiki z našimi volivci, novi in mladi kandidati ter dobro organizirana propaganda so pripomogli, da je stranka dosegla tako pomemben uspeh. Slovenski volivci na Goriškem so upoštevali navodila, ki jih je dala stranka in ki smo jih tudi mi nakazali v predvolilnem obdobju. Goriški Slovenci so ugotovili, da je odsotnost Slovenske skupnosti v pokrajinskem svetu odločno prizadela vse prebivalstvo. Iz tega je bilo sklepati, da bodo slovenski volivci le podprli kandidata slovenske liste in s tem omogočili njegovo izvolitev. Za to izbiro so se odločili tisti, ki vidijo v predstavniku SSK zagovornika naših pravic in naših interesov.

Pokrajinsko tajništvo je izbralo za kandidate osebe, ki so jih predlagale sekcije, in danes lahko ugotovimo, da je bila ta izbira pravilna, saj so prav ti kandidati bili odraz

volje volivcev in domačinov in tem kandidatom so volivci tudi zaupali svoj glas. Menimo, da je SSK storila velik korak naprej v primerjavi s preteklostjo in da je njena opora pri goriških Slovencih vedno večja. Iz rezultatov lahko razberemo, da je slovenska stranka ponovno pridobila zaupanje med volivci v slovenskih vaseh (Pevma, Oslavje, Štmaver, Podgora, Štandrež) in tudi v mestu, ravno tako v Števerjanu in nekaterih drugih občinah goriške pokrajine, čeprav je zabeležila rahlo nazadovanje v sovedenjski občini. Tudi uveljavitev Slovenske skupnosti v Ronkah je velikega pomena, kljub temu, da ni stranka zbrala zadostnega števila glasov za izvolitev svetovalca v občinski svet; toda propaganda

drugih strank, ki je bila včasih tudi nekoliko manj vpljudna, je pripomogla, da ni bil dosežen cilj. Vendar mislimo, da bo SSK preko svoje predstavnika v pokrajinskem svetu to izgubo nadoknadila.

Po tem volilnem boju in po izvolitvi predstavnikov v deželni in goriški pokrajinski svet bo prav gotovo Slovenska skupnost skrbno in točno analizirala volilne rezultate in nakazala pot za nadaljnji politični razvoj. Prepričani smo, da bo Slovenska skupnost izbrala tako pot, ki bo v korist celotni slovenski narodni skupnosti. Slovenska stranka predstavlja ponovno tisto težo, ki lahko odločilno poseže v upravo dežele kakor tudi goriške pokrajine. To je bilo poudarjeno v volilni kampanji in se je v celoti uresničilo.

Goriški Slovenci smo lahko zadovoljni s tako pomembnim uspehom, ki nam daje zagotovilo, da se bodo odslej slovenski problemi dosledneje reševali. O tem smo trdno prepričani, zato smo tudi Slovensko skupnost podprli.

Uspeh osmega zamejskega festivala

Števerjan 78 je za nami. Če hočemo podati kratko oznako letošnje manifestacije, moramo reči, da je uspela v vseh pogledih. Na sobotnem večeru je nastopilo 25 ansamblov, kar predstavlja rekordno število za števerjanski festival. Večina ansamblov je prišla iz Slovenije, zastopani pa sta bili tudi Koroška in naša dežela. Čudovito okolje Formentinijevega parka, vzorna organizacijska priprava, izredna udeležba in lepo vreme, vse to je pripomoglo, da je letošnji festival potekal v najlepšem redu, v zadovoljstvo organizatorjev, nastopajočih in občinstva. Že osmo leto je ta prireditev srečanje slovenskih prijateljev in znancev, ponovno so se okrepila poznanja in utrdili pristrčni stiki med našimi ljudmi. Za ta uspeh gre zasluga domačemu društvu »F. B. Sedej« in ansamblu »L. Hlede«, ki tako vztrajno in pohvalno skrbita, da si naša prosvetna dejavnost utira pot skozi zamejsko stvarnost in bogati našo kulturno tradicijo.

Komisija je izbrala 14 ansamblov, ki so nastopili v nedeljo na finalnem tekmovanju. Nagrade so bile letos bogate in so si jih priborili vsi nastopajoči finalisti. Prva nagrada za najboljšo melodijo je bila podeljena »Cerkljanskemu kvintetu«, druga pa ansamblu »Mejaši« iz Gorice. Po mnenju komisije je bila najbolj-

ša izvedba ansambla »Dobri prijatelji« iz Brežic, druga pa za ansambel »Terca« iz Lesc. Ivan Malavašič je letošnji nagrajenec za besedilo s pesmijo »Zapoj nam godec, zaigraj«. Občinstvo si je izbralo ansambel iz Železne Kaple »Hanzi Artač« (nagrada revije STOP). Nagrada »Nedeljskega dnevnika« iz Ljubljane je pripadla »Mejašem«, ansamblu »Tajms« pa je dobil nagrado organizatorjev. Povezoval je prijazni napovedovalec Marjan Šneberger iz Ptuja, nedeljski program je oddajala slovenska radijska postaja iz Trsta.

Naj ob zaključku ponovno čestitamo organizatorjem letošnjega festivala z željo, da bi prav s takim prizadevanjem priredili tudi deveti festival 1979.

—o—

Slovenska nova maša v Gorici

V nedeljo, 25. junija, smo bili v Gorici priča redki slovesnosti. Pritrkovanje in slavalok iz zelenja nad glavnimi vrati cerkve sv. Ignacija na Travniku sta naznanjala, da se tu dogaja nekaj posebnega. Ta dan je namreč daroval svojo prvo sveto mašo goriški Slovenec Vojko Makuc, rojen leta 1947. Tako smo po dolгих letih v goriški nadškofiji dočakali slovensko novo mašo, ki vzbuja upanje, da veja, na kateri so zrasli duhovniški poklici med Slovenci, le ni usahnila.

Nova maša je med našim ljudstvom, posebno pa še v Gorici, postala že silno redek dogodek, zato so goriški Slovenci novomašniku Makucu pripravili res pristrčno slavo. Pričelo se je s slovesnim vhom novomašnika in duhovščine v cerkev, med katerim so pevci na koro pod vodstvom Stanke Jericija in ob orgelski spremljavi Lojzke Bratuž izvajali znano Riharjevo pesem »Novi mašnik bod' pozdravljen«. Novomašnika je pred oltarjem pozdravil mladenič, nato pa se je pričela slovesna maša. Združeni slovenski pevci iz mesta in okolice so ubrano izvajali Tomčevo slovensko peto mašo v čast sv. Jožefu. Novomašni govor je imel solkanski župnik Jožko Benedetič, ki je poudaril zlasti misel, kako duhovniški poklic zraste iz ljudstva, ki mu duhovnik nato posveti vse svoje sile.

(Dalje na 7. strani)

Zahtevamo odprtje drugega oddelka otroškega vrtca v Štandrežu

Letos se razmere v zvezi z odprtjem drugega oddelka otroškega vrtca v Štandrežu ponavljajo. Postavlja se vprašanje, ali bodo pristojne oblasti, občinsko in šolsko skrbništvo, hotele pokazati dobro voljo, da se ta problem reši. Vprašanje ima dva aspekta: najprej poiskati prostor v novem otroškem vrtcu, za kar bi morala občina sprejeti ustrezne ukrepe. To ni mogoče, saj se s preureditvijo prostorov lahko najde primerna rešitev. Možno je tudi prenoviti staro stavbo, ki jo je pred leti uničil požar; v zvezi s tem so že v teku priprave za

izdelavo načrta in zagotovilo finančnih sredstev. Drugo pa je vprašanje namestitve učne moči. Za to bi moralo poskrbeti šolsko skrbništvo, ker je uprava tega vrtca prešla od bivše ustanove ONAIRC na državo.

Za zadevo se zanima krajevna skupščina, ki se je preko svojega predsednika Reščiča obrnila na županstvo in šolsko skrbništvo. Občinski svetovalec SSK Damjan Paulin je na zadnji seji občinskega sveta v petek zvečer zastavil županu De Simoneju ustno vprašanje. Vsa slo-

(Dalje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Knjiga Angela Cracine »Gli Slavi della Val Natisone«

Takoj moramo pripomniti, da tu ne mislimo podati kake ocene nove, precej obširne knjige z naslovom »Gli Slavi della Val Natisone« (Slovani Nadiške doline) in s podnaslovom »Religiosità e folklore ladino e slavo nell'Alto Friuli« (Ladinska in slovanska religioznost in folklor v Gornji Furlaniji), ki jo je napisal monsignor Angelo Cracina, župnik v Buji, in je pravkar izšla pri založniku Del Bianco v Vidmu. Radi bi zaenkrat samo opozorili na to delo, ki bo nedvomno vzbudilo zanimanje tudi v slovenski javnosti. Gre za doktorsko tezo, s katero je avtor pred kratkim dosegel doktorat na Lateranski papeški univerzi v Rimu.

Uvod je napisal Guglielmo Biasutti in v njem je tudi že zgoščeno kritično mnenje tega zgodovinarja o Cracinovem delu, v celoti pozitivno, opozarja pa na nekatere pojave gostobesednosti oziroma preobilja manj važnih podrobnosti, ki uhajajo vstran od glavne teme, kar pa je skoraj neizogibno pri vsakem takem pionirskem delu, kot vsakdo ve, kdor se je kdaj lotil pisanja podobne študije. Saj si mora avtor takega dela, ki zaorje v neobdelano ledino, takorekoč sam poiskati in zbrati vse gradivo in pri tem nehoti in nevede, ali pa včasih tudi hote in vede posveti nekaj več pozornosti pojavom, ki so se mu zdeli doslej sploh prezrti ali pa premalo upoštevani. To se je pač dogajalo tudi monsignoru Cracini pri tem delu. V Biasuttijevem uvodu je nadalje rečeno, da so bili Cracinovi daljni predniki istrsko-slovenskega rodu in da je mnogo let preživel med Slovenskimi Benečani kot njihov dušni pastir, kar je poživilo in osvežilo to njegovo slovensko dediščino in mu vzbudilo zanimanje za življenje in religioznost tamkajšnjega ljudstva. Omenjeni profesor nadalje opozarja na Cracinovo poudarjanje in prikazovanje sedanje vitalnosti takoi-

vane slovanske duše ljudstva v Slovenski Benečiji oziroma Nadiški dolini, katere ne bosta pokvarila po njegovem mnenju niti industrializacija in izseljevanje.

Knjiga šteje 282 strani večjega formata, prinaša pa poleg teksta tudi precej strani ilustracij, ki so dodane na koncu. Gre največ za fotografije strani iz raznih zgodovinskih in religioznih del in za fotografije iz verske zgodovine v Nadiških dolinah ter za slike nekaterih krajev. Razdeljena je v več delov, ki obdelujejo zgodovino, folklor, versko življenje in današnje pastoralno življenje beneško-slovenskega ljudstva in razlago raznih verskih tekstov. Vse to bi seveda zaslužilo podrobnejši prikaz in oceno, ki ju bomo podali kdaj drugič.

PRIREDITVE SLOVENSKEGA Ljudstva V NEMČIJI

Slovenci, ki delajo v deželi Württemberg v Nemčiji, so imeli letošnjo pomlad kar pet pomembnih prireditev, na katerih se jih je zbralo lepo število. Za 1. maj so priredili izlet v Pariz, na Vnebohod (tudi »dan očetov«) je bilo slovensko srečanje na Hohenrechbergu, 14. maja so obhajali »materin dan« v Esslingenu, 20. maja mednarodni večer v mestu Wernau, 25. maja pa je bila birmanska in prvoobhajanska slovesnost v Stuttgartu.

V Pariz se jih je odpeljalo 46, srečanje na Hohenrechbergu je privabilo okrog 250 Slovencev, materin dan pa 350, med njimi 140 mater. Še več jih je prišlo na birmansko in prvoobhajansko slavnost, namreč nad 500. Na mednarodnem večeru pa so Slovence častno zastopali mladinski ansambel, dekliška plesna skupina in moški zbor »Domači zvon«. Vse prireditve so se odvijale v lepem vremenu in so izpričale, da se čutijo slovenski izseljenci na Württemberskem povezane.

Nova številka »Mladja«

S Koroškega je prispela nova, 30. številka Mladja, ki prinaša prispevke Tonija Schellandra, Janka Messnerja, Florjana Lipuša, Mirka Messnerja in še nekaterih drugih, med katerimi je treba omeniti predvsem Wolfganga Holzingerja in Gerharda Steingressa, ki sta zastopana s člankom o Lužiških Srbih v Vzhodni Nemčiji.

Schellander je objavil dve čisto kratki črtici, pravzaprav razmišljanji. Čeprav gre za začetniška spisa, nas v njima prijetno preseneti to, da zna v kratki obliki povedati tudi nekaj pomembnega, polnega simbolne vsebine in življenjskega spoznanja, ter da v njima ni tistega skoro sladostnega vrtenja po ranah in pravega iskanja trpljenja, pa tudi banalnega izražanja kot v spisih nekaterih drugih koroških avtorjev, ki vse preveč zamenja-

vajo literaturo in politično publicistiko. Tako npr. pripravi Schellandra do razmišljanja drevesna korenina, ki je predrla asfalt na cesti. Takole piše: »Odkopali so živo, poraslo plast zemlje, navozili gramoza in ga nasuli namesto rodovitne prsti. Povaljali in stlačili so gramoz s težkimi železnimi valji, ga prekrili z debelo plastjo asfalta. In spet so valjali in tlačili s težkimi valji, tlačili asfalt, asfalt je pritiskal na gramoz, gramoz pa na zemljo in vse, kar živi v njej. Vse je bilo stlačeno, asfalt se je ohladil in strdil. Preko zelenega parka so speljali temnosivo tlakovano pot, mrtev pas asfalta, ki je tlačil in dušil pod seboj vse prejšnje bujno življenje. In življenje se je uprlo. Na smrt obsojeno potlačeno zemljo je začelo prepletati in rahljati s čvrstimi koreninami...« Simbolika v tem pisanju je jasna.

Janko Messner je prispeval novelo »Nekega jutra«, ki je napisana v značilnem ironičnem, jedkem, zafrkljivem slogu, ki je zadnje čase značilen zanj kot tudi za razne druge, mlajše koroške pisatelje, ki pišejo pod njegovim vplivom. Napisal je tudi esej o avstrijski književnici in prevajavki Ini Jun Broda. Gustav Januš ima v tej številki vrsto pesmi, v katerih išče posebne efekte s čudnimi miselnimi zvezami in primerami, npr. »Trava ima direktno telefonsko zvezo z rjavo, pravo zemljo«, itd. Ne morejo nas ganiti ali vzbuditi v nas kakega posebnega čustva, preveč je v njih prisilnega.

Florjan Lipuš pa je objavil nekako politično-pripovedno reportažo »Korotan v krčih«. V podobnem tonu so tudi drugi prispevki. Ugajajo risbe Marije Zippusch.

Revija bi zaslužila kot izraz današnje koroško-slovenske stvarnosti pozornejšo in daljšo oceno, ki bi globlje analizirala njene značilnosti in vzroke zanje. Vsekakor taki vzroki so. Zaenkrat pa bi radi le ponovno opozorili koroške avtorje, da si želimo, da bi nam začeli ustvarjati resnično literaturo, ki bi težila po globljem in objektivnejšem tolmačenju življenja in po umetniškem izrazu. Morali bi začeti razlikovati med propagandno politično publicistiko in pravo literaturo. Seveda je potrebna tudi publicistika — časnikarsko pisanje in politična satira — toda to ni leposlovje, kot bi ga pričakovali v reviji. Želimo si, da bi se koroški avtorji zavedli nevarnosti, da obtičijo v publicistiki, in da bi bili zmožni napora, ki je potreben, da bi se dvignili na raven umetniško-ustvarjalne literature.

Zanimivosti v »Jeziku in slovstvu«

Istočasno sta prispeli v naše mesto šesta in skupna sedma in osma, to je zaključna letošnja številka revije Jezik in slovstvo. Naj opozorimo samo na nekatere najbolj zanimive ali problematične prispevke v tej zadnji.

Med najzanimivejšimi je gotovo razprava Jožeta Pogačnika »Tipologija starejših dob v južnoslovenskih književnostih«, katere kritična obravnava bi zahtevala sicer daljši spis in bi morala načeti širšo polemiko. Gre namreč za pojme, ki jih uporablja Pogačnik, za njegovo pojmovanje nacionalnih književnosti in narodne individualnosti, pa tudi za njegove teorije o nastanku glagolice in cirilice, pa tudi o dozevnem nekdanjem enotnem praslovanskem jeziku. Glede tega zadnjega piše Pogačnik — s čimer se že znatno oddaljuje od dosedanje teze — naslednje: »Tradicionalno jezikoslovje je izhajalo iz predpostavke o enotnem praslovanskem jeziku, iz katerega naj bi se šele po naselitvi novih zemljepisnih predelov razvila nekakšna pranarečja; od take teze se danes vse bolj odstopa, namesto nje pa se uveljavlja misel, da so se vsi slovanski jeziki »razvili iz jezikovne mešanice različnih praslovanskih narečij«. Glede tega citira Pogačnik neko novejšo razpravo Franceta Bezljaja.

»Zgodovinarji so ugotovili — nadaljuje Pogačnik — da sta bila slovanski Vzhod in slovanski Sever močnejše ter bolj strnjeno naseljena že kar v za-

četku, na slovanski jug pa so plemena prihajala iz različnih smeri in daljši čas. Tako je prihajalo do mešanice, v kateri so bili heterogeni jezikovni infiltrati z različno produktivno močjo. Za čas med VI. in X. stoletjem je v tem smislu značilno oblikovanje dveh skupin, ki bi ju — analogno kulturno-zgodovinski členitvi — lahko imenovali zahodno in vzhodno. Dejstvo je namreč, da je opazen močan jezikovni infiltrat iz Zahoda v slovenščini, kajkavščini in čakavščini, medtem ko je na področju štokavščine v širokem pomenu besede mogoče zasledovati podobne tendence, ki pa prihajajo iz Vzhoda...«.

S tem je torej že bistveno premagana dosedanja togost slavistike in prikazovanje starejšega razvoja slovanskih jezikov, preneseno na področje etnogeneze pa ima to lahko pomembne zaključke.

Jože Koruza objavlja res zanimiv zapis o slovanskih besedah, zapisanih v glagolici, v neki staronemški oziroma avstrijski kroniki iz 15. stoletja. Ta podatek je ostal doslej prezrt in slovenistom neznan. Koruza bistro ugotavlja, da je mogel priti nemški vitez-kronist do tega, da je zapisal slovenske besede, zaradi svojega prijateljstva s slovenskimi vitezi, ni pa gotovo vse tisto, kar domneva.

Omeniti je še študij Vinka Šmajsa o medmetu v mladinski književnosti in poročila o novih slavištičnih zbornikih.

Nekaj misli o šolski telesni vzgoji (ob koncu šolskega leta)

Ne pretiravam, če trdim, da je danes v Italiji šolska telesna vzgoja na zatožni klopi. Je že tako, da danes raje vsi govorimo izključno le o rezultatih: začudeno zavijamo oči, ko v dnevnem časopisu beremo o fantastičnih novih in vedno boljših dosežkih športnikov. Zelo veliko vemo povedati o tem, kako na raznih krajih sveta gradijo uspehe atletov pravzaprav s pomočjo epruvet v laboratoriju. In ne nazadnje veliko čvekamo o pomenu, ki naj bi ga imela telesna vzgoja v našem vsakdanjem življenju. Govoriti o športu in se zanimati za rekreacijo — seveda le na ravni gostega besedičenja — je postala danes moda, kateri se ne more več izogniti človek, ki se hoče z uspehom vrniti v določeno okolje, oziroma družbo. Seveda pa je konkretizacija takih načel že na samem začetku postavljena v dvom in že vnaprej obsojena na propad.

Neizpodbitno je dejstvo, da mora telesna kultura rasti v množici športnikov, ki redno zahajajo na igrišča, v plavalne bazene, telovadnice, v hribe, in ki jim je obisk nedeljske tekme samo poslastica in dodatek k resnični športni dejavnosti. Realnost italijanskega pristopa k športu je žal popolnoma drugačna. Ljubše in predvsem udobneje je sedeti v naslanjaču in dosegati »učinek« telesne vzgoje le z občudovanjem raznih Stenmarkov, Jaščenkov, Meneghinov in njim podobnih športnikov. Vsekakor pa ostaja dejstvo, da je vsak italijanski državljan postavljen takoj pred velik problem: kje so telovadnice, kje bazeni, kje razpoložljiva in prosta igrišča?

Objektov takorekoč ni. Pogoji so torej taki, da bi bilo res utopistično vsako sklicevanje na primere drugih držav, ali konkretnije športnih velesil. Pogoji, ki jih imajo na razpolago v Italiji, so v pravem kričečem nasprotju s pogoji, ki vladajo v športnem svetu razvitejših držav.

Prej sem omenil množičnost. Mislim, da je danes mladina v Italiji najbolj angažirana masovno

prav na šolskem področju. Vsakdo mora namreč obvezno zahajati v šolo do svojega petnajstega leta starosti. To se pravi, da razpolagajo športni krogi z ogromnim rezervoarjem, polnim naravnih talentov, pa tudi takih, ki bi se morali ukvarjati s telesno kulturo vsaj iz zdravstvenih razlogov, če že drugače ne! Danes je šolsko življenje težavno in naporno. Šolski učni programi so obsežni in seveda mladega človeka zelo zaposlujejo. Zato je jasno, da je gibanja potrebna predvsem naša mladina, ta doraščajoči del ljudi, ki nima nikakršne možnosti, da bi se že tako zgodaj vključil v kak specializirani športni klub.

In spet stojimo pred velikim problemom: problem šolske telesne vzgoje v Italiji. Da je ta predmet v italijanskem šolskem sistemu v izredno slabem položaju, ni nobena novost. Mogoče so seveda zanimivejši vzroki in razlogi, ki so stvar do te meje pripeljali. Predvsem velja omeniti skrajno nestrokovnost šolskih oblasti pri reševanju problematike na tem področju. Ministrstvo za šolstvo namreč vse do danes še ni znalo nuditi tistih nujnih ustreznih pripomočkov, konkretnije ustreznih zakonov, s pomočjo katerih bi se lahko telesna vzgoja otresla anonimnosti in se prerinila, če že ne v ospredje, vsaj na isto raven z ostalimi, prav tako važnimi šolskimi predmeti. Mnenje o tem predmetu je danes vse preveč splošno, včasih zafrkljivo, predvsem pa nepravilno.

Da je tudi splošno mnenje o telesni vzgoji popolnoma nepravilno, pripomore v obilni meri tudi osebnost, ki na šolah ta predmet poučuje. Med temi je namreč množica ljudi, ki se v študij te stroke sploh ni poglobila in se ni pripravila za ta poklic na kaki Visoki šoli za telesno kulturo. Toda tem »docentom«, ki jih je v Italiji približno 12.000, pa prav ministrstvo za šolstvo dovoljuje poučevanje s skrajno nepopularnim in kajpada nepravilnim zakonom Caroli in z drugimi olajšavami. Nizka raven šolske telesne vzgoje je torej popolnoma razumljiva.

Spregovoriti pa moram še besedo o stanju telesne vzgoje na naših slovenskih šolah in o odnosu, ki vlada med našimi športnimi društvi, starši naših otrok in seveda šolo. V primerjavi z italijansko šolo slika slovenske šole ni veliko bolj rožnata. Govoriti ne moremo niti o kaki idealni povezavi in razumevanju s strani vseh zainteresirancev. Prvi, ki najpogosteje v takem pogovoru odpadejo, so ponavadi prav starši sami, saj smo danes priča na šolah pravi brezbržnosti roditeljev, ki se velikokrat za uspeh svojega otroka še zmenijo ne, kaj šele, da bi potiskali v ospredje masovno akcijo, da bi se telesna vzgoja dokončno uveljavila. Dovolj je, da človek prisostvuje sejам šolskih izvoljenih organov, raznim razrednim svetom, ali čisto navadnim roditeljskim sestankom. Kdo sedi tam, kdo dviga roko in sprašuje, kdo se oglašja k besedi? V veliki večini primerov sta to oče ali mama dijaka, ki v šoli dosega dobre rezultate, ki se izven šolsko ukvarja po navadi še z glasbo, učenjem tujega jezika, za nameček pa hodi še na smučanje in celo igra ali pa samo trenira pri kakem športnem društvu. Jasno je, da pri njem ne bomo zasledili velikih gibalnih potreb, pa ukrivljenega hrbta verjetno niti! Kaj pa ostala masa staršev? Če se za šolo ne zanimajo ne vem kako globoko, potem se tudi za stranske aktivnosti svojih otrok ne zanimajo preveč. Če fant zaide slučajno v športni klub, mu sicer pri tem ne delajo velikih težav, saj jim to nudi idealno možnost »parkiranja« otroka vsak dan za kako uro. Takrat se lahko torej brez skrbi ukvarjajo s čim drugim. Razen vsakdanjih na-

svetov: »Obleci se, ne pij vode« veliko drugega ne slišimo iz njihovih ust.

Kaj pa športna društva in šola? Pravega kontakta vse do danes še nismo zasledili. Do medsebojnih stikov pride najlaže takrat, ko se športni klub pismeno obrača na ravnatelja šole in ga prosi za dovoljenje, da bi lahko igralec ali igralka te ali one športne panoge bil oproščen nekaj ur pouka zaradi tekme. Pravo sodelovanje se torej začne in konča tu. Seveda imamo tudi izjeme, vendar so povezane zgolj z iniciativo posameznika.

Kje so torej vzroki takega stanja? Nedvomno se stvar zapleta že pri napačni mentaliteti. Vsakdo bi se moral globlje vprašati, kaj je šport, predvsem pa bi se moral vsakdo na nek način tudi aktivno vplesti v to aktivnost. »Šport za vsakogar« je geslo, ki je šlo v zadnjih letih z veliko propagando širom sveta. Vendar zgleda, da se ta klic pri nas ni ustavil, ali pa je bil morda izrečen pretiho. In tako bo verjetno še nekaj let v Italiji športnik vsakdo, ki bo zmožen prečepeti nedeljske popoldneve ob televizorskem sprejemniku in blazno navijati za Laudo, ali pa tisti, ki si bo s širokimi gestami rok in kričečim glasom dajal duška nekje ob robu kakega nogometnega igrišča.

Ivan Peterlin

—O—

Zbor »Mirko Filej« gostoval v Mirnu

V soboto, 1. t. m., je bil v Kulturnem domu v Mirnu koncert, na katerem so nastopili združeni harmonikarji in kitaristi Goriške, domači pevski zbor in moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice. Koncert je organiziralo Pevsko društvo iz Mirna in je bil že tretji v zadnjem času, saj sta bila prejšnji mesec v tej dvorani dve prireditvi, na katerih smo lahko slišali Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec« in operne soliste ljubljanske Opere ob klavirski spremljavi Huberta Berganta. Nastopili so sopranistka Vilma Bukovec ter tenorist Rajko Koritnik in baritonist Stane Koritnik. Vse te prireditve so bile dobro obiskane in so vsekakor nudile zadoščenje tako nastopajočim kot poslušalcem.

Na sobotnem koncertu je izvajalce in občinstvo pozdravil predsednik Pevskega društva Miren Anton Budin, nato pa se je pričel nastop goriških harmonikarjev in kitaristov, ki jih vodi Alfonz Mišček. Mladi glasbeniki so ubrano izvedli več instrumentalnih in pevsko-instrumentalnih točk. Sledili so mirenski pevci, ki so pod vodstvom Antona Klančiča zapeli pet pesmi, med njimi dve prvokrat, Čajkovskega »Antifono« in Pimikovo »Smrt v Brdih«. Pred nastopom goriškega zbora »Mirko Filej« je ponovno stopil na oder predsednik Pevskega društva Miren Anton Budin, ki je posebej pozdravil zamejske pevce ter pohvalil njihovo vztrajnost, saj s tem dvigajo kulturno raven Slovencev v Italiji in krepijo narodno zavest. Spomnil je tudi, da poje v zboru »Mirko Filej« precej vaščanov iz Rupe in Peči, torej iz vasi, ki sta bili do razmejitve v letu 1947 stoletja tesno povezani z Mirnom. Zbor »Mirko Filej« je pod vodstvom svojega poštvalnega dirigenta Zdravka Klanjščka, ki je odpel tudi nekaj solo-točk, potrdil svoj sloves, pri poslušalcih pa sta »vžgali« zlasti Simonitijska »Na Vipavskem« in ruska narodna »Kalinka«. Dirigent Klanjšček je na koncu vodil še združene pevce iz Mirna in Gorice, ki so zapeli Vrabčovo »Zdravico« in znani finale iz opere »Nikola Šubič Zrinski« z naslovom »U boj«.

Koncertu je sledil družabni večer, na katerem so se izvajalci ob prigrizku in pijači lahko prijateljsko pogovorili in utrdili medsebojne vezi.

ZAHTEVAMO ODPRTJE DRUGEGA ODDELKA OTROŠKEGA VRTCA V ŠTANDREŽU

Nadaljevanje s 5 strani)

venska javnost pričakuje, da se čimprej preide od lepih besed h konkretnim dejanjem in da se našim otrokom iz Štandreža zagotovi redno poučevanje v slovenskem otroškem vrtcu. Vsako odlašanje bi bil ponoven dokaz, da se v Štandrežu skuša na vse mogoče načine ogroziti naša narodna skupnost, ki je že utrpela preveliko škodo tudi z intervencijami na drugih področjih.

SLOVENSKA NOVA MASA V GORICI

Tudi med obhajilom, ki je bilo zaradi velike množice ljudi precej dolgo, smo slišali več ubrano zapetih skladb, prof. Andrej Bratuž pa je samostojno zaigral na orgle Bachov koral. Slovesna masa se je zaključila z novomašnikovim blagoslovom, pevci pa so zapeli znano Vodopivčovo »Najvišji, vsemogočni Bog«. Po maši je novomašnika lahko vsakdo osebno pozdravil, obenem pa so vernikom razdelili spominske podobice s podatki o novomašniku, ki je bil posvečen dan prej v oglejski baziliki. Trajalo je precej časa, da se je ob novomašniku zvrstila vsa množica ljudi, s kora pa so še vedno donele znane slovenske nabožne pesmi.

Novomašniku Vojku Makucu čestita tudi naš list in mu želi, da bi lahko napravil veliko dobrega za naš narod!

KNUT HAMSON POTEPUHI

Poslovenil Oton Župančič 9

»Tega ne izprašuj, zakaj jaz nisem tistih eden, ki bi se hotel s tem bahati,« je odgovoril Avgust. »Tudi ne smeš tega doma raznašati. Ampak zaboji stoje v glavnem mestu Zadnje Indije in me čakajo, da si pridem ponje.«

Edevart: »Saj to vse skupaj le ni res?«

»Kaj ni res? Mar sem te že kedaj nala-gal? Ali mi verjameš, če ti pokažem tele ključke?« je vprašal Avgust in potegnil iz že-pa debel snop ključev. Bilo je osem ključev in svederc-odmašnjak.

Edevartu je zaprlo sapo. Tudi o tem je to-rej Avgust ves čas molčal, da ga čaka v Zadnji Indiji osem zabojev. Bilo je celo pr-vič, da je Edevart videl te ključke. Vdal se je.

TRETJE POGLAVJE

Uboga srenja kakor da je ležala trajno v zimskem spanju. Nikake podjetnosti ni bilo in pri nikomer želje po napredku, ljud-je so živeli iz rok v usta. Mali travniki in njive so rodili travo, krompir in ječmen, ži-vina je hodila poleti na pašo in stala pozi-mi v hlevu, to vse je bilo večno in nespre-jemljivo. Otroci so se učili tega, kar so zna-li starši, ne manj ne več, in dnevi so tekli, življenje je teklo. Ako so bili moški pozimi na lofotskem lovu in so v jeseni spravili skromno žetev, so storili svojo dolžnost. Ostali čas je bil brez pomena, česa naj bi se lotili, kaj naj bi delali? Ah, bili so tako leni, prav za prav so Bogu čas kradli, po-hajali od hiše do hiše in klepetali brez de-la, zaspani in lačni. Hodili so v cerkev, da bi izvedeli kaj novic.

V sosednjih srenjah so imeli nekaj go-tovega dohodka z ladjami in čolni, ki so prihajali z Lofotov, da so sušili svoje ribe na klečeh ob obali. To je vrglo lepih de-narcev za moko in kavo; deca in odrasli so hodili venkaj na kleči, delali so in so ne-kaj malega zaslužili. Tukaj v srenji kleči niso bile očiščene resja, prsti in trave, da bi bile porabne za sušila. To je bila neza-slišana sramota in Avgust, pomorščak, je neki dan zinil nekaj besed o tem: če bi šli in kleči pošteno očedili? Vsi okoličani bi lahko prišli in opravili delo v nekaj dneh. Avgust sam mi hotel biti zraven.

Ni dobil odgovora. Ljudje so se obračali od njega in mrmrali nekaj med seboj in mencoritili dalje, češ da jih Avgust že ne bo učil! Karolusu, možu z ladjo na osem vė-sel, ki je bil oženjen z Ano Marijo, se stvar ni zdela tako nemogoča: kaj so pa storili drugega v sosednjih farah pred nekoliko leti? Mnogo ljudi je bilo šlo na kleči pa so j jih očedili. Na ta način so si npravili su-šila za vse čase. — Za letos da je to vse-kakor prepozno, so mu odgovorili. Drug tehten ugovor je bil, da ni tu v srenji niko-gar, ki bi razumel, kako se ribe suše, in bi mogel delo voditi, kaj pa naj bi počeli s ta-kimi sušili? Avgust je izjavil, da razume su-šenje rib. — »Ti?« so dejali? — »Bil sem na Novi Funlandiji,« je odgovoril. — »Kje neki ti nisi bil!« so dejali.

Avgust ni dosegel s svojim predlogom nič.

Neko popoldne — lepo nedeljsko po-poldne, v začetku julija, ko so moški kolo-vratili po vasi ter čakali dne Svetega Ola-fa, da bi začeli seno kositi — tisto popol-dne se je nekaj zgodilo: iz Karolusovega skednja se je oglasila godba. Kaj — god-ba? Ali sta prišla spet lajnarja iz tujih de-žel? Otroci so drli od vseh strani skupaj, videli so, kako sedita tam Avgust in Ede-vart, in Avgust drži na kolenih svojo har-moniko s svilenimi stremenkami in zlatom in pisanimi barvami. Glasna godba je vrela iz dveh vrst tipk in dveh basov. Avgustu ni-so prsti ni za trenutek obstali. Zdaj so pri-tekli odrasli, ravno so prišli iz cerkve in so hoteli iti spat, pa ni bilo nič iz tega. Ka-rolus je prišel, bila jih je polna hiša, vse je debelo gledalo. Ta Avgust, iz kakšnega zrna neki je! Ko je k svoji igri zapel pora-zno pesem o deklici v Barceloni, je vse prevzelo.

Avgust je prenehal in si otrl čelo. »Več zna kot mi!« je rekel Karolus. — »Kje si se tega naučil?« so ga spraševali. — Na to jim ni odgovoril. Čez nekaj časa je spravil harmoniko v škatlo, in nič ni pomagalo, če so ga še tako prosili, naj še katero zaigra.

Med moškimi jih je bilo dosti, ki so sli-šali harmoniko na Lofotih in v finmarkskih mestih, ali nobeden si ni bil pričakoval kaj takega od Avgusta. Zdaj je hodil tukaj med njimi leto in dan, pa ni črnil besedice o tem, torej ni tak, za kakršnega so ga ime-li. Bog si ga vedi, ali ni resnica tudi vse ti-sto, kar je pripovedoval iz svojega življe-nja, vse križem, vse neverjetnosti, ki so mislili doslej, da so gole laži? Posihmal so ga gledali vsi z drugimi očmi. Da, zanje ga je ovijalo celo malo nekake mistike. Njogo-vega snopa indskih ključev še niso videli, ne, tega ne, toda videli so dvojno vrsto tipk na njegovi harmoniki, in bilo je nepoj-mljivo, kako je imel za obe vrsti dovolj pr-stov, kje se je naučil te umetnosti? Nema-ra na kak nenavaden način, nemara od samega peklenskega poglavarja.

Edevart je bil na tistem ponosen na svo-jega tovariša in mu ni zasenčeval glori-je. Edevart je stopil h Karolusu in je dejal: »Tamle je sedel in igral, kakor ste vsi vi-deli. Jaz pa sem videl in slišal od njega vse večje reči. Zdaj hoče, da bi otrebili kleči.«

»Vem,« je rekel Karolus.

»Pa boš pomagal?«

»Bom.«

»No. Hotel sem samo reči, da jutri zač-nemo.« —

Dosti moških se je nabralo, celo trmo-glavi Teodor je prišel. Ako je bil Karolus, lastnik čolna, voljan, se niso mogli ote-gniti drugi, in ko so čez teden dni delo končali, so bili vsi zadovoljni. Zdaj so ime-li sušila za več tisoč rib, za vse ribe, ki jih je po vsej priliki hkrati pričakovati tu notri v fjordu.

Avgust je rekel Edevartu: »Zdaj bova imela oba poleti lep zaslužek, le nič skrb-i zastran tega!«

Pozimi je bil Edevart s Karolusom in njegovim moštvom na lofotskem lovu, in Avgust je šel kot potnik z njimi. Avgust je hotel ponuditi na zajem nova sušila in sebe

za prvega delavca. On s svojimi zlatimi zob-mi in svojo zlato verižico ni bil navaden ribič, vrh tega si je od Edevarta izposodil nazaj svoj črni suknjič in je bil videti imo-vit, o, Avgust ni bil nápačen odposlanec. In tako je imel tudi srečo na svoji strani. Ko je veslal teden dni okoli raznih ladij in govoril z brodarji, je zasačil nekoga, ki se je res moralo reči, da je zlata vreden, kme-tiškega brodarja iz Hardangerskega fjorda. Imel je sam ladjo in blago, krasen dečko z veliko polno brado in z verižico iz žime z zlato zaponko na prsih. Pozneje se je izka-zalo, da je bil precej veseljaka in popivača. S tem možem so stekla pogajanja, Avgusta je izpraševal, da mu je moral natančno da-jati odgovor o sebi in o sušilu, in vse se je zaključilo s pogodbo in podpisi. Mož iz Hardangerskega fjorda je imel s sabo cel kup prest, sod žganja in celo pregrado ore-hov, vse te dobrote so bile namenjene za sušilce. Brodar se je imenoval Skaaro in njegova jahta 'Galeb'.

Avgust je ostal čez zimo na ladji in je pomagal čolnarju pri nakupovanju rib in pri drugem delu, pomagal tudi pri trebljenju rib, kadar je bilo treba, tudi to je znal Av-gust. Plače ni dobival kdo ve kaj, imel pa

Poravnajte naročnino!

je na ladji hrano in stan, in ni bil videti tako reven, kakor da potrebuje plačila za vse, kar stori. Bil je na barki bolj gost na posetu. Ob svetlih pomladnih večerih je s čolnarjem Skaartom kvartal, dobival in iz-gubljal orehe, družini na ljubo je kedaj pa kedaj tudi pil žganje, vselej pa se je bra-nil prekoračiti mero. Bil je zanesljiv in prav priličen sušilec, vse je kazalo tako. Kadar je pripovedoval, kaj je doživel po tujih de-želah, je najhujše zgodbe vselej nekoliko omilil, in brodar, ki je poznal samo Har-danger, Bergen in Lofote, ga je zvesto po-slušal.

Proti koncu aprila je bilo lofotskega ri-barjenja konec, in 'Galeb' se je pripravil za vožnjo. Edevart je prišel, da bi kazal ladji pot čez Zapadni fjord. Za to ni hotel ničesar sprejeti, dobival pa je obilno jesti. Neko spomina vredno pomladno noč s son-cem in lahno sapo je došel 'Galeb' v za-liv in vrgel konopec na breg. Po vseh vrši-nah naokrog so stali ljudje in opazovali ta ponosni prizor.

—o—

Pranje rib se je začelo z žganjem in prestami za vse in vsakega. Avgust je ho-dil okrog s steklenico in Edevart s presta-mi. Pranje se je jako dobro plačevalo; kajti bilo je težko in nesnažno delo. Plača je ve-ljala za vsakih stodvajset rib, za takozvano veliko stótino. RIBE so spravljali iz skladi-šča na palubo in jih prevažali s čolni na breg, tu so stali moški in deloma tudi žen-ske do kolen v vodi in prali ribe, treba je bilo odmočiti strjeno kri in črno trebušno kožo, da so dobili belo blago. Ko so bile ribe otrebljene, sta jih dva moža na nosi-lih odnašala in porazdeljevala po klečeh. (Dalje)

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na so-dišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51